

Behandling av rapport fra forvaltningsrevisjon - Klimaarbeid i Malvik kommune

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Malvik kommune

Møtedato

28.11.2024

Saknr

58/24

Saksbehandler Ragnhild Torsdatter Grønvold

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 24/99 - 12

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den fram for kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

1. Kommunestyret ber kommunedirektøren om

- å sørge for at arbeidet med klima ivaretas
- å sørge for at det utarbeides en klimaplan for Malvik kommunen innen utgangen av 2025.

2. Kommunedirektøren bes rapportere til kontrollutvalget om iverksettingen av tiltakene i kontrollutvalgets første møte i 2026.

Vedlegg

FR 1281 Klima Malvik 2024

Saksopplysninger**Bakgrunn**

Kontrollutvalget bestilte den 7. februar 2024, sak 2/24, en forvaltningsrevisjon av kommunens arbeid med klima og miljø. Prosjektplan med følgende problemstillinger ble vedtatt den 10. april 2024.

1. Har Malvik kommune etablert system og rutiner som bidrar til å sikre at overordnede klima- og miljømål blir nådd?
2. Har Malvik kommune kartlagt og vurdert risiko knyttet til konsekvenser av klimaendringer?

I vedtak den 22. oktober 2024, sak 42/24, ble hovedproblemstilling 1 endret til:

"Har Malvik kommune etablert system og rutiner som bidrar til å sikre at overordnet klimamål blir nådd?"

Dette på grunn av at revisor ønsket denne avgrensingen. Utvalget bestilte i det samme møte også en forvaltningsrevisjon for miljøarbeidet i kommunen.

Revisjon Midt-Norge leverte endelig rapport til sekretariatet den 13. november 2024

Endelig rapport ble oversendt fra sekretariatet til kommunedirektøren for uttalelse den 14. november 2024. Ved svar den 15. november 2024 uttales det at kommunedirektøren ikke har annen uttalelse en den som ble gitt til utkast til rapport den 13. november 2024.

I uttalelsen heter det at rapporten i hovedsak gir et riktig bilde av situasjonen, og at kommunedirektøren ikke har ytterligere kommentarer til rapporten.

Rapporten

I rapporten svares to hovedproblemstillinger ut:

1. Har Malvik kommune etablert system og rutiner som bidrar til å sikre at overordnede klimamål blir nådd?
2. Har Malvik kommune kartlagt og vurdert risiko knyttet til konsekvenser av klimaendringer?

Hovedproblemstilling 1:

Har Malvik kommune etablert system og rutiner som bidrar til å sikre at overordnede klimamål blir nådd?

Revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

Revisor har først sett på kommunens klimamål. Det er fastsatt 4 kriterier for revisors vurdering:

- Kommunen må ha fastsatt mål for å redusere klimagassutslipp
- Måltallet bør være tilpasset kommunen og bygge på vurderinger av gjennomførbarhet
- kommunens arbeid med klima og klimamål skal være inkludert i kommunens planverk
- kommunens skal kartlegge, vurdere og håndtere risiko knyttet til måloppnåelsen av klimamål

Revisor finner at kommunen har fastsatt mål for å redusere klimagassutslipp, og at kriteriet dermed er oppfylt. Dette selv om måltallet først ble formelt vedtatt i oktober 2021; en reduksjon av klimafotavtrykket i egen virksomhet med 45 prosent. fram til 2023.

Det andre kriteriet anses delvis oppfylt. Det er beskrevet hva som var grunnlaget for måltallet, og at det vurderes som ambisiøst av kommunen selv. Om målet var gjennomførbart uttrykker revisor usikkerhet om. Tallene for klimaregnskapet 2020 viste imidlertid en nedgang på 17 prosent inkludert investeringer sammenlignet med referanseåret satt for målet.

Kommunen har ikke har egen klimaplan, selv om det er fattet politisk vedtak om dette. Revisor skriver om dette punktet:

"Malvik kommune har ikke egen klimaplan, selv om det foreligger et politisk vedtak om dette. Kommuneplanens samfunnsdel er utarbeidet før kommunens klimamål ble vedtatt, og inkluderer at kommunen skal fastsette mål. Gjeldende planstrategi inkluderer kommunens klimamålsetning. Handlings- og økonomiplanen inneholder et eget kapittel om klimabudsjett som beskriver klimamål.

Revisor vurderer at Malvik kommune mangler en overordnet klimaplan for å sikre en rød tråd i kommunens ulike planer i arbeidet med klima. Revisor vurderer at ulike planer i kommunen, med særlig vekt på handlings- og økonomiplanen viser kommunens klimaarbeid. Det en egen klimaplan kan bidra med, er å synliggjøre langsiktige strategier for klimaarbeidet, som inkluderer klimatiltak og en konkret handlingsplan for tiltakene. Revisor vurderer at dette mangler i dagens planverk.

Revisor vurderer kriteriet som delvis oppfylt."

Når det gjelder kartlegging, vurdering og håndtering av risiko knyttet til måloppnåelsen av klimamål vurderer revisor det slik at kommunen kartlegger og vurderer risiko knyttet til måloppnåelse av klimamål. Revisor kan ikke se at kommunen har håndtert risiko gjennom å anbefale at måltallet blir redusert til 18 prosent eller det er utarbeidet en klimaplan som skal vise kommunens strategi for klimaarbeidet. Revisor vurderer dette kriteriet som delvis oppfylt.

Revisor har deretter sett på kommunens styringsverktøy, som er organisering, arbeid med klimatiltak, klimabudsjettet og rapportering. Revisor har utarbeidet kriterier for dette teamet.

- Kommunen må organisere arbeidet med klima på en hensiktsmessig måte for å sikre at klimamål blir nådd.
- Arbeidet med klimatiltak bør være en del av budsjettprosessen som sørger for involvering av alle enheter i kommunen.
- Kommunen bør utarbeide et klimabudsjett som inkluderes i kommunens handlings- og økonomiplan. Klimabudsjettet bør inneholde:
 - Tiltak
 - Effekt av tiltak
 - Ansvarlige for gjennomføringen
 -
- Kommunen bør rapportere på klimatiltak.

Revisor konkludere for det første kriteriet at det ikke er oppfylt. Det pekes på at den tverrfaglige klimagrappa ikke har vært aktiv siden våren 2024, og sentrale medlemmer av gruppa har sluttet og ikke blitt erstattet. Revisor anser at klimaarbeidet må holdes aktivt for å få til framdrift.

På grunn av endringene i klimagrappa er revisor usikker på om klimatiltak er en del av budsjettprosessen høste 2024. I tillegg synes det vanskelig å finne passende tiltak for mange av virksomhetene i kommunen. Revisor vurderer dette kriteriet som delvis oppfylt.

Revisor mener kommunen oppfylder kriteriet om klimabudsjett. Det samme gjelder rapportering på klimatiltak. Revisor skriver at det rapporteres ikke på hvert tiltak, og at dette kan være hensiktsmessig å gjøre.

Revisors konklusjon på hovedproblemstilling 1:

Kommunen anses å ha system og rutiner, men at det er usikkert om system og rutiner blir gjennomført i praksis. Videre heter det at målet er ambisiøst, og at måloppnåelsen er usikker, uten at måltallet er endret. På grunn av endringene i klimagrappa har ikke gruppe fungert etter vedtatt mandat. Dette gjør arbeidet med klima og styringsverktøyet mer usikkert. Kommunen mangler en overordnet klimaplan med en langsiktig strategi.

Hovedproblemstilling 2

Har Malvik kommune kartlagt og vurdert risiko knyttet til konsekvenser av klimaendringer? Det er utarbeidet følgende kriterier for å besvare dette spørsmålet:

- Kommunen bør hensynta klimaendringer i helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse
- Kommunens planstrategi bør inkludere en beskrivelse av utvikling og utfordringer knyttet til klimaendringer
- Kommuneplanens samfunnsdel skal inkludere en overordnet vurdering av om klimaendringer vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier
- Risiko knyttet til konsekvenser av klimaendringer skal være kartlagt og vurdert i kommuneplanens arealdel

Revisor anser det første kriteriet som oppfylt. Når det gjelder planstrategien vurderer revisor at også dette kriteriet anses oppfylt.

Kommunens samfunnsdel fyller etter revisors syn delvis kriteriet. Bl.a. heter det:

“Revisor vurderer at ingen av delmålene direkte tar for seg klimaendringer og hvordan de vil påvirke langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunen. Flere av delmålene inkluderer at kommunen skal velge klimavennlige løsninger, samt at kommunen skal redusere utslipp av klimagasser. Et av delmålene er at kommunen skal utarbeide en klima- og miljøplan med

forpliktende målsetning om utslippsreduksjon. Dette må sees i sammenheng med at samfunnsdelen er vedtatt flere år før kommunen vedtok klimamålet i 2021.”

Revisor vurderer det etter dette slik at samfunnsdelen inneholder elementer av både klima og miljø, men i mindre grad effekten av disse og hvordan en skal jobbe med dette framover.

I kommuneplanene arealdel er ikke klimaendringer direkte beskrevet. Det er imidlertid utarbeidet en konsekvensutredning ved utarbeidingen av arealdelen. Denne viser etter revisors syn virkninger på miljøet i Malvik kommune som følge av klimaendringer, og med det ivaretas kravet om vurdering og kartlegging av risiko knyttet til klimaendringer i kommuneplanens arealdel. Kriteriet anses dermed oppfylt.

Revisors konklusjon på hovedproblemstilling 2:

“Revisor konkluderer med at Malvik kommune har kommet langt i å kartlegge og vurdere risiko knyttet til konsekvenser av klimaendringer. Kommunen har en oppdatert overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse med hendelser som kan skyldes klimaendringer.

Kommuneplanens samfunnsdel inneholder mindre grad av konsekvenser av klimaendringer og klimatilpasning, men samtidig legger planen vekt på kommunens areal og trusselen mot disse som har betydning for klimaet.”

Revisors anbefalinger:

- Revisor anbefaler at kommunedirektør sørger for å ivareta arbeidet med klima
- Bør prioritere arbeidet med utarbeidelsen av en klimaplan.

Sekretariatets vurdering

Sekretariatet har hatt kontakt med kommunedirektøren for å kunne foreslå en realistisk frist for å få laget et klimaplan. Kommunedirektøren opplyser at utgangen av 2025 vil kunne være en realistisk frist. Det er bl.a. vist til bemanningssituasjonen (som nevnt i rapporten) og press på de samme ressursene som skal utarbeide klimaplan.